

žurnál

MusicOlomouc 2017 přiveze premiéry soudobé hudby i Adámkův Airmachine

Unikátní nástroj Airmachine 2 zazní v české premiéře na festivalu MusicOlomouc 2017.

Foto: archiv festivalu MusicOlomouc
čtvrtek 28. září 2017, 07:43 - Text: Milada Hronová

<https://www.zurnal.upol.cz/nc/zprava/clanek/musicolomouc-2017-priveze-premiery-soudobe-hudby-i-adamkuv-airmachine/>

Soudobou českou i světovou hudební tvorbu nabídne na sedmi koncertech a dvou workshopech mezinárodní festival MusicOlomouc 2017. V české premiéře zazní i světově unikátní nástroj Airmachine 2.

Devátý ročník přehlídky, kterou pořádá Univerzita Palackého ve spolupráci se spolkem MusicOlomouc, se uskuteční ve dnech 2.– 15. října v Uměleckém centru UP. Zazní téměř 40 soudobých kompozic, z toho pět ve světové premiéře.

„Nejrozsáhlejší akcí a očekávaným vrcholem festivalu bude závěrečný koncert, na němž se v české premiéře představí unikátní nástroj Airmachine 2. Vytvořil ho Ondřej Adámek, český skladatel a dirigent působící v zahraničí. Jedná se o automatizovaný vzduchový systém rytmicky pracující se zvukem nejrůznějších připojených dechových nástrojů, nafukovacích předmětů, vysavačů, hadic a trubek. Kromě zvukového má i výrazný vizuální efekt,“ řekl ředitel a dramaturg festivalu Marek Keprt z katedry muzikologie filozofické fakulty. Zároveň doplnil, že pod taktovkou Adámka zazní české premiéry dvou Adámkových kompozic.

Společným jmenovatelem většiny letošních festivalových akcí jsou zajímavé nástrojové kombinace. Přehlídku zahájí dvojice klavíristů Miki Skuta a Marek Keprt, kteří v české premiéře představí kompletní klavírní dílo francouzského spektralisty Tristana Muraila. Téhož večera vystoupí i Aleph Gitarrenquartett interpretující současnou českou a zahraniční tvorbu pro klasickou kytaru. Už 3. října se představí Auditivvokal Dresden, a to pod vedením dirigenta Olafa Katzera v doprovodu flétny a violoncella. Olomoucký ansámbl Lichtzwang, který měl na loňském ročníku MusicOlomouc svou premiéru, přizval ke svému koncertu maďarskou klavíristku Nóru Füzi. Mimořádný interpretační zážitek pak slibuje předposlední koncert v podání jednoho z nejaktivnějších a inovativních ansámbľů nové hudby PHACE ensemble. Zazní skladby pro klarinet/basklarinet, housle, violoncello a klavír.

V rámci doprovodného programu MusicOlomouc nabídne Workshop Cello Map, v němž Ellen Fallowfield seznámí zájemce s moderními technickými možnostmi hry na violoncello. O tom, že je možné dělat hudbu bez drahého nástroje a mnoha hodin cvičení, pak na závěr festivalu přesvědčí Workshop Airmachine.

Všechny koncerty se uskuteční v Uměleckém centru UP, z nichž většina zazní v Kapli Božího Těla, některé v Atriu či Divadle K3. Více informací najdete [ZDE](#).

Konviktem se rozezněly neobvyklé zvukové barvy

Festival byl zahájen provedením kompletního klavírního díla Tristana Muraila. Tohoto úkolu se zhostil i přední klavírista Miki Skuta.

Foto: Petra Kožušníková

čtvrtek 5. října 2017, 07:50

<https://www.zurnal.upol.cz/nc/zprava/clanek/konviktem-se-rozeznely-neobvykle-zvukove-barvy/>

V pondělí 2. října 2017 odstartoval devátý ročník mezinárodního festivalu soudobé vážné hudby MusicOlomouc. První večer nabídl posluchačům dva zdánlivě odlišné koncerty. Jejich pojátkem bylo vytváření rezonančních zvukových ploch.

Kompletní klavírní dílo francouzského skladatele

Festival byl zahájen provedením kompletního klavírního díla Tristana Muraila. Tohoto úkolu se zhostili dva přední klavíristé. První polovinu koncertu měli posluchači možnost slyšet hru Mikiho Skuta a ve druhé půlce usedl za klavír Marek Kepřt.

Tvorba Muraila je specifická pojmáním zvuku jako akustického jevu. Podstatný je výsledný zvukový tónbr, a tak byl v průběhu večera prostor kaple naplněn neustálými zvukovými rezonancemi a neobvyklými

klavírními barvami. Celý koncert otevřela skladba Comme un oeil suspendu et poli par le songe (1967), která byla v podstatě neustálým zvukovým proudem. Toho bylo dosaženo pomocí neobvyklé pedalizace. I následující skladby byly plné zvukových barev a dynamických kontrastů.

Druhou polovinu koncertu rozeznával klavír Marek Kepřt. Koncert uzavíral cyklus Les travaux et les jours (2002), přičemž jednotlivé části na sebe navazovaly téměř bez pauzy. Neustálý plynulý tok hudby rozbouřily občasně ostré úhozy dynamicky silnějších pasáží. Oba klavíristi v průběhu večera podali naprosto špičkové interpretační výkony.

Plejáda neobvyklých hráčských technik

Na barevnost klavíru navázaly neméně zajímavé zvuky akustických kytar. Na druhém koncertu se představil německý kvartet Aleph Gitarrenquartett. Návštěvníci festivalu se na tento koncert přesunuli do podkrovního přítmí Divadla K3. Hned první uvedená skladba Die Sprache ist die Strafe (2014) byla přehlídkou neobvyklých hráčských technik 20. a 21. století. Za zmínku stojí dílo španělské skladatelky Irene Galindo Quero Ziffer H Hut (2011). Při komponování si autorka představovala ne čtyři kytary, nýbrž jednu strunu. Tento záměr se jí více než podařil, i přes iluzi určité rytmické absence panovala mezi hráči dokonalá souhra.

Je to téměř rok, co na stejném místě zazněla premiéra díla Chata v jezerní kotlině Františka Chaloupky. Letošní první festivalový den uzavřela premiéra díla téhož autora, jeho Kytarový kvartet č. 1 „The Aleph“ (2017) byl vyvrcholením celého večera. Bezpochyby se jednalo o interpretačně náročné dílo a je třeba uznat, že hráči se s jeho provedením poprali více než dobře.

Vokály a plastové kelímky

Úterní koncert se konal v Atriu Uměleckého centra UP, jehož prostor byl plně využit. Německý soubor Auditivvokal Dresden pod vedením Olafa Katzera připravil pro posluchače velmi rozmanitý repertoár. Pokud se během večera objevil v Atriu náhodný posluchač, troufám si říct, že musel být počínáním osmi zpěváků velmi zmaten. Celý večer byl propojen vokálním uměním, do kterého byly zapojovány i divadelní prvky. Již samotný začátek koncertu byl (nejen) pro tradičního posluchače velmi matoucí. Zpěváci se usadili do publika, postupně si dávali do uší sluchátka a pustili si libovolnou hudbu, kterou si zpívali a pohybovali se dle svého uvážení. Toto dílo s názvem zweitstimme 598.mdb krähwinkel od skladatele Petera Motzkuse tak otevřelo další festivalový den. Nelze nezmínit kompozici Fountain (2017) skladatelky Steffi Weismann určenou pro 5 + x účinkujících, 10 + y plastových kelímků a jednu láhev vody. Nosným zvukovým prvkem bylo neustálé přelévání vody z kelímku

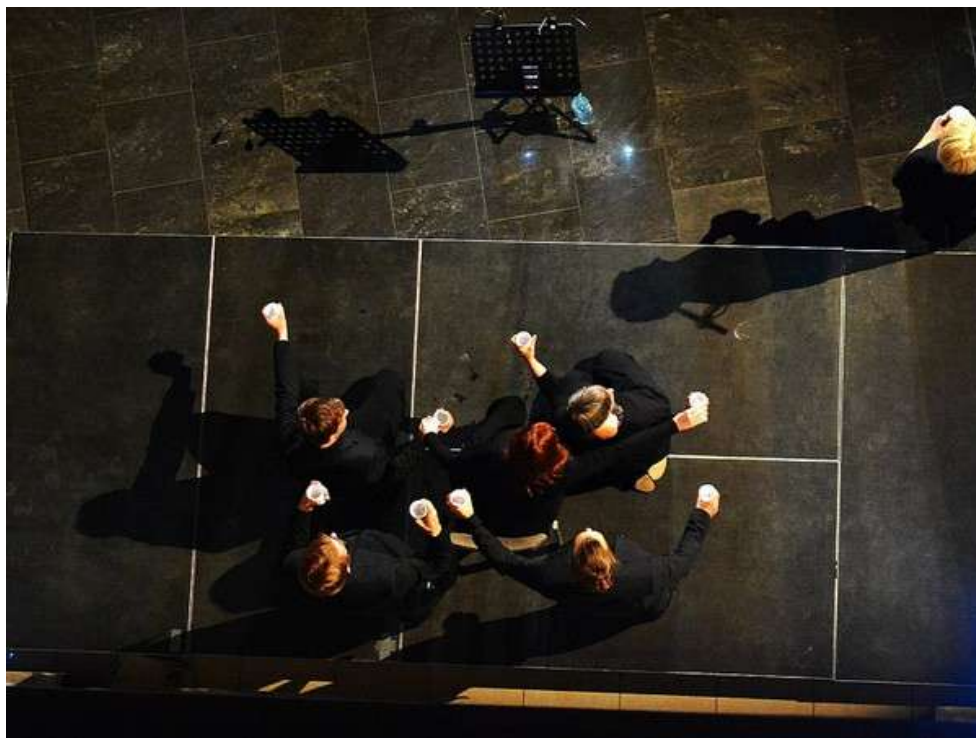

do kelímku a také jeho mačkání. Do tohoto provedení bylo zapojeno i publikum, náhodně vybraným posluchačům byly dány do ruky kelímky a záleželo jen na nich, jak se do této performance zapojí či nezapojí.

V závěru byla premiérována Keprtova skladba hláskopelní a špitocudní (2017). I v tomto díle předvedli zpěváci své vokální umění, které z dálky doplnil zvuk preparovaného klavíru a violoncella. Provedené dílo bylo impozantním uzavřením prvních tří koncertů. Není pochyb o tom, že i následující koncerty přinesou stejně neobvyklé zvukové plochy, které jen tak v Olomouci neuslyšíte.

Kateřina Janíčková, studentka KMU FF UP

MusicOlomouc

čtvrtek 5. října 2017, 08:26

Neobvyklé rezonance festivalu MusicOlomouc. Německý soubor Auditivvokal Dresden připravil v prvním večeru festivalu rozmanitý repertoár. Celý večer propojený vokálním uměním obsahoval i divadelní prvky. Zaujala například kompozice Fountain skladatelky Steffi Weismann, určená pěti účinkujícím, deseti plastovým kelímkům a jedné láhvi vody. Nosným zvukovým prvkem bylo totiž neustálé přelévání vody z kelímku do kelímku a také jeho mačkání, a to i v posluchačských řadách. Více o prvním festivalovém večeru [ZDE](#). Více o programu přehlídky [ZDE](#). Foto: Petra Kožušníková

<https://www.zurnal.upol.cz/nc/zprava/clanek/musicolomouc/>

Po čtyřdenní odmlce festival opět v plném zvuku

Zajímavou zvukovou fúzi poskytlo uskupení violoncellistky Ellen Fallowfield a trombonisty Stephena Menotti - Two New Duo.

Foto: Petra Kožušníková

čtvrtek 12. října 2017, 09:16

<https://www.zurnal.upol.cz/nc/zprava/clanek/po-ctyrdenni-odmlce-festival-opet-v-plnem-zvuku/>

Nedělní večer 8. října patřil dvěma koncertům soudobé hudby konaných v rámci devátého ročníku festivalu MusicOlomouc. Večer v Kapli Božího Těla zahájila skladba pro klavír a cimbál Ádáma Csera Zrcadla, která vznikla na objednávku klavíristky Nóry Füzi. Tato berlínská interpretka kompozici uvedla společně s Danielem Skálou. Ať už se jednalo o první údernou větu nebo o poslední melancholickou, umělci na sebe citlivě reagovali. Kompozice akcentovala zvukovou podobnost nástrojů (z čehož ostatně vyšel i její název); tedy dialog cimbálu a klavíru se stal pro publikum nejzajímavějším momentem. Náročná synchronizace hráčů se promítla i do druhého společného kusu přítomného skladatele Jiřího Kadeřábka From an Unshot Movie.

Olomoucké seskupení Lichtzwang, které posluchači znali již z předešlého ročníku festivalu, do svého programu stejně jako loni zařadilo skladbu ředitele festivalu Marka Keprta. Nová verze Keprtovy kompozice Když vážkobdění vychmyřuje svit 2 byla charakteristická,

jako většina Keprtových skladeb, hledáním nových tónů. Violoncellista Jiří Fajkus imitací zvuku letu vážky takřka popřel primární zvuk svého nástroje a barevně neobvyklá byla i souhra trumpetisty Jana Přibila a hráčky na těremin Evy Balcárkové. V polovině koncertu zaznělo pět rozličných skladeb Györgyho Kurtága, které slovně uvedl a na cimbál následně zahrál Daniel Skála. V pěti kusech se promítlo rozmanité spektrum zvuků a tónů hraných na rozladěný nástroj, jak bylo skladatelem zadáno. Celý koncert završila premiéra kompozice Šimrání Daniela Skály v interpretaci výše zmíněného olomouckého tělesa. Imitace bzučení otravného hmyzu bylo postupně barevně znázorněno jednotlivými nástroji: těreminem, violoncellem, klavírem a trubkou. Se vzrůstající dynamikou a přispěním všech melodicky nezávislých instrumentů skladba vyvrcholila, připomínajíc změť otravné, šimrající havěti.

„Perception of time“

Zajímavou zvukovou fúzi poskytlo uskupení violoncellistky Ellen Fallowfield a trombonisty Stephena Menotti - Two New Duo, jež dominovalo druhému nedělnímu koncertu. Výběru skladeb, jak sami interpreti uvedli, vévodilo vnímání času v hudbě. Úvodní Study for String Instrument #1 dánského skladatele Simona Steen-Andersena vycházela z glissanda - prvku zvukově společnému oběma nástrojům. Hravě působící zvukový efekt první kompozice vystřídala skladba aber unter uns bewegt sich alles, svým charakterem zádušněji, zkoumající moment zrození zvuku. Loudění rozličných zvuků, střídání dusítek či hra s vytaženým ladícím cukem u trombonu však nepřinesly nic nového a skladba se po čase stala směsí stále se opakujících netónových prvků. Instability poukazující na zvuky současného, technologií poznamenaného světa vedla k zamyšlení nad jejich vnímáním v každodenním životě. Druhou polovinu koncertu odstartovala skladba Multiphonic Objects Gliding Through 43-Tone Space, primárně založená na využití prvku glissando, vycházející z podnětu kombinovat mikrotóny a na podkladě měnící se výšky, dynamiky a tónu vytvořit neustále se vyvíjející kompozici. Oba interpreti se v průběhu večera předvedli i v technicky náročných sólových skladbách, nattetempo Nadira Vassena a Solo pro violoncello Beata Furrera, po nichž následovala premiéra three minute movements. Klause Langa. Šťastným dramaturgickým počinem bylo zařazení One Arm 1 Chikako Morishity na úplný závěr koncertu. Dramatická skladba prodchnutá recitací útržků z novely Jedna Paže Jasunariho Kawabaty působila hororovým dojmem, který v posluchačích zvolna dozníval po zbytek večera.

Barbora Kubečková, studentka KMU FF UP

Prague Modern & Airmachine 2: Najlepší český súbor novej hudby a geniálny vynález ukončili MusicOlomouc

Vrcholom deviateho ročníku festivalu MusicOlomouc sa stal skladateľský portrét Ondřeja Adámka.

Foto: Petra Kožušníková
úterý 17. října 2017, 08:15

<https://www.zurnal.upol.cz/nc/zprava/clanek/prague-modern-airmachine-2-najlepsi-cesky-subor-novej-hudby-a-genialny-vynalez-ukoncili-musicolom/>

V nedeľu 15. októbra medzinárodný festival MusicOlomouc uzavrel svoju tohtoročnú prehliadku súčasnej vážnej hudby v Átriu Umeleckého centra Univerzity Palackého. Vrcholom deviateho ročníku sa stal skladateľský portrét Ondřeja Adámka. Spolu s českým prestížnym ansámblom Prague Modern, zameraným na novú hudbu, predstavil svoj špecifický hudobný nástroj Airmachine 2, a to po prvýkrát v Českej republike. Potenciálni

návštevníci koncertu si mohli tento nástroj i prakticky vyskúšať na workshope, ktorý sa konal od 16:30 tiež v Átriu.

Ondřej Adámek komponuje najmä pre zahraničné súbory, je ale aj dirigentom a výnimočným vynálezcom elektroakustických nástrojov Airmachine 1 a 2, pričom prvá verzia je určená k umeleckým inštaláciám. Až Airmachine 2 vznikla ako plnohodnotný hudobný nástroj v užšom slova zmysle. Jedná sa o prístroj založený na princípe vyfukovania a nasávania vzduchu za pomoci dvoch vysávačov, ktorý je regulovaný počítačovým programom a MIDI ovládačom. Sedem výstupných ventilov sú napokon miestom utvárania daného zvuku, a to pomocou rôznych nástavcov využívajúc gumené rukavice, trubky či hračky, od krochajúcich prasiatok po detské trúby. „Airmachinistom“ sa stal francúzsky perkusionista Roméo Monteiro.

Večer sa začal audiovizuálnou performance, konkrétne skladbou *Conséquences particulièrement blanches ou noires* vo variante pre Airmachine sólo. Predstavenie bolo doplnené i hrou so svetlom. Airmachine sa postupne prebúdzala spod zamatového prehozu z tmy do plného osvetlenia synchronne so zosilovaním dynamiky skladby. Kompozíciu otvára nafukovanie latexových rukavíc. To vystrieda práca s vypájaním jednotlivých nástavcov, čo vytvára sluchovo rozpoznateľný štvortónový motív na hranici mikrotonality. Následne vzniká prehliadka všemožných nástavcov a ich zvukových variant, témbrovo približujúc sa klarinetu, saxofónu, ale aj alikvótnym flautám a fujare. Azda jedine gumené prasa zostáva verné svojmu pôvodnému krochaniu. Vzhľadom na obmedzenejšie možnosti produkcie melódie, skladba funguje hlavne na báze práce s rytmom. Jednotlivé rytmické vrstvy sa miestami prekrývali a vytvárali tak zaujímavé polyrytmické pásma, ku ktorým skladateľ častokrát kontrastne stavia statické pasáže postavené na glissandách. Završenie skladby sa nieslo v znamení šoku, kedy interpret umlčal gumené prasa ústami. Či snáď bozkom?

Druhou skladbou bola *Sinuous Voices* pre orchester. Tu sa Adámek predviedol ako skladateľ ovládajúci možnosti jednotlivých nástrojov a nebál sa ísť za hranice ich konvečného využitia. Hneď v úvode husle slúžili ako brnkací nástroj, neskôr sa napríklad z náustkov plechových nástrojov stávali perkusie, atď. Hudba sa niesla v neustálych nádychoch a dynamických vlnách, čo predstavovalo reč, ktorou sa Adámek inšpiroval. Prevládajúcim princípom tu bola tvorba rôznych témbrových kombinácií posúvajúcich sa do miestami až extrémneho fortissima. Skladateľ tak vyčerpával veľmi široké zvukové spektrum.

Koncert napokon skončil dramaturgickým „da capo“ zopakovaním prvej skladby. Tentoraz však vo forme koncertu pre Airmachine s ansámblom. Hudobníci vynikajúco zvládali polyrytmické pasáže a jednotlivé nástupy.

Spolu s orchestrom sa v skladbe ešte viac zvýraznila drsnosť kompozície. Zaujímavo tu pôsobil i prístup skladateľa, ktorý prispôbil zvuk a interpretáciu tradičných nástrojov svojej Airmachine, a nie naopak. Záver skladby priniesol znovu onen úvodný štvortónový motív gumených rukavíc, ktoré sú vo finále nafukované vzduchom až do ich prasknutia.

Náročnosť obsluhy Airmachine bola očividná. Interpret musí pracovať s počítačom, pedálom, regulovať si silu a rýchlosť pohybu vzduchu, a cez to všetko ešte systematicky vymieňať nástavce v správnom momente, aby sa zachoval rytmus. Taktiež farba zvuku je ovládaná ručne. V neposlednej rade musia byť určité trubky správne vyladené, aby vznikol napríklad požadovaný klastr. To Monteiro zvládol naozaj obdivuhodne, až na pár nechcene prasknutých rukavíc. Vynikajúci výkon však tradične podali i členovia Prague Modern pod taktovkou samotného Adámka. Festival tak potvrdil svoju patričnú úroveň a snahu dramaturgie prezentovať to najlepšie z ansámblov a novej hudby i mimo český priestor.

Alexandra Švehlová, studentka katedry muzikologie FF UP